

ΧΡΥΣΗΙΑ ΔΗΜΟΥΛΙΔΟΥ

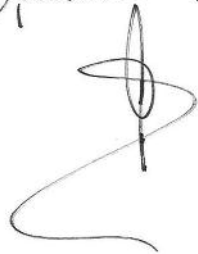
Οι δαίμονες δεν έχουν όνομα

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Με όλη μου
την Αγάπη
και ένα μεγάλο
Ευχαριστώ...

Χρυσίδα Αηγουλίδων

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Οι δαίμονες δεν έχουν όνομα**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Χρυσήδα Δημουλίδου
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Μαρία Μπανούση
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Βίκυ Αυδή
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μερσένα Λαδοπούλου

© Χρυσήδα Δημουλίδου, 2016
© Φωτογραφιών εξωφύλλου: © Stephen Carroll/Trevillion Images,
Dhoxax/shutterstock
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2016

Πρώτη έκδοση: Μάιος 2016, 80.000 αντίτυπα

ISBN 978-618-01-1602-1

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

ΧΡΥΣΗΙΔΑ ΔΗΜΟΥΛΙΔΟΥ

Οι
δαίμονες
δεν έχουν
όνομα

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

- Τα τριαντάφυλλα δε μυρίζουν πάντοτε*, Λιβάνης, 1997
Το βαλς των πορσελάνινων άστρων, Λιβάνης, 1998
Πόθοι στα φτερά των αγγέλων, Λιβάνης, 1999
Όταν το χιόνι χόρευε με τη φωτιά, Λιβάνης, 1999
Άντρες; Ευχαριστώ, δε θα πάρω, Λιβάνης, 2000
Η σκοτεινή πλευρά του ήλιου, Λιβάνης, 2004
Μην πυροβολείτε τη νύφη, Λιβάνης, 2006
Ένα κομμάτι ουρανού, Λιβάνης, 2007
Το φιλί του δράκου, Λιβάνης, 2007
Σουίτα στον Παράδεισο, Λιβάνης, 2008

Για παιδιά

- Ο Πρασινοπασχαλιάς*, Λιβάνης, 2005
Η φαντασμένη τριανταφυλλιά, Λιβάνης, 2005
Το αστεράκι που έπεσε στη γη, Λιβάνης, 2007
Η μαργαριταρένια πολιτεία, Λιβάνης, 2007
Χαρούλης, το χελιδόνι του χειμώνα, Διάπλαση, 2013
Ένα εντυχιμένο βασιλείο, Διάπλαση, 2014
Η επίθεση της Σφήκας, Διάπλαση, 2014
Οι λαμπάδες που επαναστάτησαν, Διάπλαση, 2015

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν:

- Το σταυροδρόμι των ψυχών*, 2009
Πόσο κοστίζει η βροχή;, 2010
Μερσέντες Χιλ, 2010
Οι αγγελιαφόροι του πεπρωμένου, 2011
Ο λύκος της μοναξιάς, 2011
Οι τρεις υποσχέσεις, 2012
Το σπίτι των σκιών, 2013
Το κελάρι της ντροπής, 2014
Το Μάτι του βοριά, 2015
Τα δάκρυα του Θεού, 2015
Η γυναίκα της σοφίτας, 2015
Μάντεψε ποιος θα φύγει απόψε, 2015
Ο γιος της βροχής, 2015

Για παιδιά

- Ο Ελληνούλης, το χάρτινο καραβάκι*, 2011
Μπόνγκ, το θαρραλέο αεροπλανάκι, 2012

*Αφιερωμένο στη μνήμη της αναγνώστριάς μου
Ελένης Σκορδά που κοιμήθηκε σε ηλικία 25 ετών.*

22 Μαΐου 1992

 Θανάσης Βεργής κοίταξε το μικρό ποτήρι με τη ρακή και υψώνοντάς το στον αέρα, το ήπια μονοκοπανιά, νιώθοντας τη λάβα του οινοπνεύματος να σπέρνει φωτιά στα σωθικά του. Έκλεισε σφιχτά τα μάτια για ελάχιστα δευτερόλεπτα και μετά κατέβασε το ποτήρι με δύναμη στο τραπέζι.

Μπαμ!

Ο ήχος που ακούστηκε σαν κρότος πυροβολισμού μέσα στο μικρό καφενείο έκανε τους ελάχιστους συνδαιτυμόνες να στρέψουν τα κεφάλια τους προς το μέρος του. Εκείνος δε φάνηκε να τους προσέχει.

«Γιώργη», διέταξε με βαριά φωνή, «γέμισέ μου το καραφάκι».

Ο καφετζής έστρεψε το κεφάλι του προς το μέρος του και κοίταξε με συμπόνια τον άνδρα με την γκριζα πυκνή γενειάδα και μαλλιά που είχε κατεβασμένο το κεφάλι, καρφωμένο στο άδειο ποτήρι του. Αμέσως τον πλησίασε κι ακούμπησε το χέρι του στον ώμο του. «Με το μαλακό, ρε Θανάση, αρκετά ήπιες από το μεσημέρι και κοντεύει να σουρουπώσει...»

Εκείνος γύρισε και τον κοίταξε με απορία. «Εσύ το λες αυτό, ορέ Γιώργη; Εσύ; Ξεχνάς τι μέρα έχουμε σήμερα;» είπε με βαριά φωνή και τον λυγμό σκαλωμένο πάνω της.

«Δεν ξεχνώ, μα έχουν περάσει σχεδόν είκοσι χρόνια από τότες...»

«Κι επειδή πέρασαν τα χρόνια, πρέπει να λησμονήσω;»

«Δεν είπα να λησμονήσεις, αλλά να σταματήσεις να πίνεις, δε σου κάνει καλό το ρημάδι.»

«Με ξέρεις για μπεκρη; Πίνω εγώ, μωρέ, και δεν το ξέρω;»

«Γι' αυτό σ' το λέω, επειδή δεν είσαι μπεκρής, δεν το αντέχεις τόσο οινόπνευμα.»

«Θα μου φέρεις τώρα την καράφα ή θα σηκωθώ να την πάρω μόνος μου;» τον αντέκρουσε θυμωμένα. «Ρε Λόλιο, φέρε μου ρακή στο τραπέζι», είπε δυνατά, ξαναχτυπώντας το ποτήρι στο τραπέζι με περισσότερη δύναμη.

Αυτή τη φορά κανένα κεφάλι δε γύρισε να τον κοιτάξει. Ένας μέτριος σε ύψος άνδρας, γύρω στο 1,73, που ξέπλενε ποτήρια στον νεροχύτη πίσω από τον πάγκο, ξεπροβάλε σκουπίζοντας τα βρεγμένα χέρια του στην καφετιά ποδιά του. Εκ πρώτης όψεως έμοιαζε με νέο άνθρωπο, έτσι όπως είχε πυκνά καστανά μαλλιά, χωρίς καμιά λευκή τρίχα, σβέλτες κινήσεις και ζωηρό βλέμμα. Μα αν τον πρόσεχες καλύτερα, έβλεπες πως τα είχε, και με το παραπάνω, τα χρονάκια του. Ο άνδρας κοίταξε αναποφάσιτος το αφεντικό με απορημένα μάτια, σαν να ρωτούσαν τι πρέπει να κάνει.

«Φέρε του, ρε Λόλιο, ακόμη ένα καραφάκι μέχρι να γίνει στουπί και να τον πάμε πάλι σηκωτό σπίτι του», του είπε ο Γιώργης.

Εκείνος μπήκε πίσω από τον πάγκο, γέμισε ένα καραφάκι και μετά προχώρησε προς το μέρος τους. Καθώς βάδιζε, η ελαφριά καμπούρα κύρτωνε το σώμα του που έγερνε προς τη μία πλευρά περισσότερο ενώ του έκοβε ύψος που δεν του περίσσευε. Όμως το βήμα του ήταν σταθερό και δε φαινόταν να τον ενοχλεί ούτε να το προσέχει κανείς. Πλησιάζοντας το τραπέζι, άφησε την παραγγελιά μπροστά στον σκυφτό άνδρα προσπαθώντας να χαμογελάσει.

«Σε ευχαριστώ, Λόλιο... είσαι ο μόνος που με καταλαβαίνει, έτσι δεν είναι;» είπε ο Θανάσης και γέμισε το ποτήρι του. Ο Λό-

λιος χαμογέλασε τώρα πιο πλατιά και κούνησε καταφατικά το κεφάλι πολλές φορές, σαν να του έλεγε «κουράγιο». «Ο Θεός να σε έχει καλά», είπε ο Θανάσης προσπαθώντας να μειδιάσει. Μάταια.

Εκείνος ξανακούνησε καταφατικά το κεφάλι του και μετά με συρτά βήματα επέστρεψε πίσω στη δουλειά του.

Ο καφετζής έσυρε την καρέκλα και αφού κάθισε δίπλα του, πήρε ένα αναποδογυρισμένο καθαρό ποτήρι από το τραπέζι και είπε: «Βάλε μου κι εμένα να πιω». Ο Θανάσης τον κοίταξε με θολά μάτια και μετά του το γέμισε. «Να ζούμε να τη θυμόμαστε», είπε και το κατέβασε μονοκοπανιά κι εκείνος.

«Σαν να ήταν χθες...» μουρμούρισε ο Θανάσης. «Κάθε χρόνο, τέτοια μέρα, 22 του Μάη... το φάντασμά της έρχεται να με στοιχειώσει και δε με χωρά ο τόπος».

«Δεν ήταν και λίγο αυτό που συνέβη».

«Αν ζούσε, τώρα θα είχε παιδιά κι εγώ εγγόνια να τριγυρίζουν στα πόδια μου».

«Έχεις εγγόνια από τους γιους σου».

«Δεν είναι το ίδιο...»

«Γιατί το λες αυτό;»

«Δε λέω, καλά κορίτσια οι νύφες μου, μα είναι αλλιώς από την κόρη... ύστερα, με τον έναν γιο στη συμπρωτεύουσα και τον άλλον στην πόλη, δεν τα χαίρομαι όσο θα 'θελα. Ενώ η Δροσιά μου... αν ζούσε, ό,τι και να έκανε, θα έμενε πλάι σε μένα και στη μάνα της. Ανάθεμα την καταραμένη μέρα σαν σήμερα που την πήρε».

«Και μια κακιά μέρα μπορεί να χαράξει όλη μας τη ζωή;»

«Και μετά από αυτήν. Δε θα τη βγάλω ποτέ από την ψυχή μου, ακόμη κι αν αποθάνω. Το κορίτσι μου να πνίγεται, μωρέ, κι εγώ να μην είμαι κοντά του να το βοηθήσω; Τι σόι γονιός είμαι;»

«Κι εκείνο το δύστυχο πώς του 'ρθε να τα βάλει με το ποτάμι; Ήξερε πως τα νερά του είναι ορμητικά και άγρια, έχει ρεύματα από κάτω. Εδώ καλοί κολυμβητές σαν κι εμένα και το σέβονται.»

«Δεν πίστεψα στιγμή πως η Δροσούλα μου θέλησε να βουτήξει εκεί μέσα. Έβγαλε μόνο τα παπούτσια της για να δροσίσει τα πόδια της και γλίστρησε. Δε θα έκανε τέτοια ανοησία, ήταν συνετό παιδί. Σε εκείνο το σημείο το ποτάμι ήταν βαθύ κι όταν γλίστρησε, δεν είχε να πιαστεί από κάπου, δεν ήξερε και καλό κολύμπι, την άρπαξε το θεριό και την κατάπιε. Τουλάχιστον αν βρίσκαμε το κορμάκι της... θα είχα να κλαίω πάνω από έναν τάφο, ρε συ Γιώργη... τώρα πού να κλάψω, μου λες;»

«Έλα, ηρέμησε. Υπάρχει ο τάφος της.»

«Και τι έχει μέσα; Ένα άσπρο φόρεμα, λίγα τετράδια και βιβλία που αγαπούσε και μια φωτογραφία της... Θάψαμε μια φωτογραφία. Αυτή θα κλαίω; Το κορίτσι μου, αφού δε θάφτηκε το κορμάκι του, δεν έφτασε στον Θεό, βασανίζεται η ψυχούλα του... Γι' αυτό πίνω αυτή τη μέρα, για να καλυμάρω τον πόνο της, να κάνω τον Χάροντα να τη λυπηθεί και να την αφήσει να περάσει. Αν... αν έβρισκα έστω κι ένα τόσο δα κοκαλάκι από εκείνη, θα ήταν διαφορετικά... ένα τόσο δα κοκαλάκι...»

«Αν την παρέσυραν τα νερά στην ανοιχτή θάλασσα, την αφάνισαν τα μεγάλα ψάρια, πώς να βρεις αυτό που ζητάς;»

«Και τότε πρόλαβαν, μωρέ, και την αφάνισαν; Σπιθαμή προς σπιθαμή οργώσαμε το ποτάμι επί μέρες και το μόνο που βρήκαμε ήταν η ζακέτα, η κορδέλα των μαλλιών και τα αθλητικά πάνινα παπούτσια της. Αυτά ήταν ό,τι μας άφησε πίσω να τη θυμόμαστε.»

«Σου άφησε πολύ περισσότερα, Θανάση. Την αγάπη της για σένα και τη δική σου για εκείνη.»

«Πονώ, ρε Γιώργη... σαν να μου χώνουν κοφτερό μαχαίρι στην καρδιά τέτοια μέρα...»

Ο Γιώργης τον χτύπησε φιλικά στην πλάτη. Ας μην τον τσίγκλαγε και μάτωνε περισσότερο την πληγή του. Σηκώθηκε από την καρέκλα του και πλησίασε τον πάγκο. Ο Λόλιος έψηνε καφέδες για δύο νεοφερμένους πελάτες. «Λόλιο, δεν πετάγεσαι μέχρι του

μπαρμπα-Δήμου να μου φέρεις εκείνο το γιδοτύρι που μου ετοίμασε από τα ψες; Άντε, γιατί θα μου ζητήσουν μεζέ και δεν έμεινε τίποτε».

Ο Λόλιος κούνησε καταφατικά το κεφάλι και του έκανε νόημα ότι θα πήγαινε μόλις σέρβιρε τους καφέδες και να μην ξεχνούσε να πάρει τηλέφωνο την κυρα-Μαρία τη γυναίκα του να της θυμίσει να πάρει το χάπι της για την πίεση, γιατί εκείνη το ξεχνούσε. Τα έκανε όλα ταυτόχρονα, κουνώντας χέρια, μάτια και κεφάλι τόσο γρήγορα, που ίσα που προλάβαινες να καταλάβεις τι λέει.

Ο Γιώργης όμως καταλάβαινε κάθε σιωπηλή του λέξη. Τον είχαν στον καφενέ τριάντα εννιά ολάκερα χρόνια, από τότε που αφεντικό ήταν ο πατέρας του και ήταν και οι δύο τους έφηβοι, ο ίδιος δύο χρόνια μεγαλύτερος. Για εκείνον ήταν ο πιο λαλίστατος μουγκός που υπήρχε σε όλο τον ντουσιά. Ήταν δεν ήταν δεκάξι όταν τον κάλεσαν στο μαγαζί να δουλέψει μόνιμα και τον πήραν υπό την προστασία τους. Ως τότε ήταν το κλοτσοσκούφι του χωριού. Γράμματα δεν ήξερε πολλά, ίσα που πρόλαβε να πάει στην πρώτη Δημοτικού, μα τα κατάφερνε μια χαρά. Η ιστορία που έσερνε πίσω του ήταν βαριά και το γεγονός ότι βρισκόταν στη ζωή ήταν καθαρά θέμα τύχης. Ολομόναχος κι έρημος, χωρίς κανέναν συγγενή, ζούσε λίγο πιο έξω από το χωριό, σε ένα καλύβι πάνω σε ύψωμα, εκατό μέτρα από το ποτάμι. Ο ίδιος θεωρούσε εκείνο το σημείο προνομιούχο, γιατί η βλάστηση γύρω οργίαζε και το κελάδημα των πουλιών έφτανε μέχρι το χωριό, κι ας ήταν πάνω από χιλιόμετρο η απόσταση.

Κοίταξε τον Λόλιο που σέρβιρε με επιδεξιότητα τον καφέ στα φλιτζάνια. Πάντα με το χαμόγελο, πρόθυμος και υπάκουος, τόσα χρόνια στη δούλεψή του, σπάνια είχε λείψει από το πόστο του. Αρρωστος ξάρρωστος, με χιόνι ή καύσωνα, θα ερχόταν πίσω από τον πάγκο, να ετοιμάσει τις παραγγελίες, να σερβίρει καφέδες, ποτά και μεζεδάκια, να πλύνει ποτήρια και πιατικά, να

καθαρίσει, να σφουγγαρίσει, να κλείσει ταμείο, να παραδώσει και μετά να κλειδώσει και να πάει σπίτι του. Κάποτε όλη αυτή τη διαδρομή και τις βαριές παραγγελίες σε πελάτες την έκανε με τα πόδια και άντεχε να την επαναλάβει άλλες δέκα φορές, μέχρι που εκεί κοντά στα τριάντα πέντε του πήρε ένα ωραίο πράσινο ποδήλατο για να μεταφέρει πράγματα. Γι' αυτό και του είχε στερεώσει πίσω στη σχάρα ένα μεγάλο τελάρο. Στην αρχή το ποδήλατο αυτό, όταν τελειωνε τη δουλειά, το άφηνε στο μαγαζί, μέχρι που βάρυε ακόμη περισσότερο και του το χάρισε. Έκανε μεγάλες χαρές ο δόλιος.

Ήταν πλέον το δεξί του χέρι, γι' αυτό εδώ και πολλά χρόνια του είχε δώσει τα δεύτερα κλειδιά του μαγαζιού, να το ανοίγει εκείνος πρώτος και να το κλείνει τελευταίος. Του είχε απόλυτη εμπιστοσύνη και στο ταμείο. Δραχμή δεν είχε λείψει μέχρι τώρα. Τα έγγραφε όλα στο τεφτέρι, με τις τιμές δίπλα και την ημερήσια σούμα από κάτω. Τη βασική αριθμητική του την είχε μάθει ο ίδιος και τα υπόλοιπα μόνος του. Τι να προλάβει να μάθει με μία μόνο τάξη Δημοτικού; Ακόμη και τις παραγγελίες τις έκανε με σύμβολα που μόνο αυτός ήξερε τι έλεγαν. Στην αρχή, γιατί τελευταία είχε αρχίσει να γράφει κάτι λεξούλες. Τόσες παραγγελίες επί τόσο, τόσα εισπράξαμε. Ούτε δεκάρα παρακάτω. Μια φορά του ξέφυγε ο λογαριασμός και πήγε να σκάσει για ένα τάλιο. Τυπικός, ευγενικός και τίμιος, ήταν ο καλύτερος υπάλληλος για ένα αφεντικό κι ας τον θεωρούσαν όλοι αλλοπαρμένο και χαζό.

Η αλήθεια ήταν πως ο Λόλιος δεν είχε μεγαλώσει ποτέ νοητικά και συναισθηματικά και μπορεί να ήταν πια μεσήλικας, στην ουσία όμως ήταν ένα μικρό παιδί, πρόθυμο να ικανοποιήσει όλα τα θελήματα και τις προσαγές. Όλα τα άντεχε. Και τη βαριά δουλειά και το κρύο και τη ζέστη. Όλα εκτός από ένα. Να μένει μόνος του σε εκείνο το μικρό, παλιό καλυβόσπιτο, τη μοναδική περιουσία που είχε κληρονομήσει από τους γονείς του

και κυριολεκτικά χρησιμοποιούσε μόνο για ύπνο. Με το πρώτο χάραμα έφευγε για το καφενείο και δεν επέστρεφε πριν πάει δέκα ή έντεκα το βράδυ, ανάλογα τη μέρα και τον κόσμο. Τώρα τι έκανε και πώς περνούσε εκεί μετά τη δουλειά του κανείς δε γνώριζε, γιατί κανείς δεν τον επισκεπτόταν. Σχεδόν είχαν ξεχάσει πού κατοικούσε. Λες και ήταν αερικό. Μπορεί να ήταν ένας πρόθυμος φίλος για όλους, μια καθημερινή, απαραίτητη παρουσία, όμως με το που έπεφτε το σκοτάδι γινόταν μια σκιά που όλοι ξεχνούσαν.

Οι χρονιάρες μέρες ήταν οι χειρότερες του, γιατί σαν έκλεινε ο καφενές Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά και Πάσχα, κανείς δε σκεφτόταν να καλέσει τον άμοιρο στο γιορτινό τραπέζι. Εδώ δε θυμούνταν το βαφτιστικό του όνομα, που ήταν Βασίλης, να του πουν ένα χρόνο πολλά. Και γιατί να τον καλέσουν; Τι να πουν με έναν μουγκό, που επιπλέον είναι και σαλεμένος; Μήπως καταλάβαινε τι έλεγαν; Ύστερα, δε φαινόταν να έχει ανάγκη από κανέναν και έμοιαζε να του αρέσει η μοναξιά του.

Ο ίδιος θυμόταν πως ο Λόλιος δεν είχε γεννηθεί έτσι και μιλούσε κανονικά. Όταν εκείνος πήγαινε τρίτη Δημοτικού και η αίθουσα ήταν μία για όλα τα παιδιά του χωριού, ο Λόλιος πήγαινε πρώτη και μιλούσε και διάβαζε μια χαρά. Μετά όμως από εκείνο το τραγικό γεγονός, όταν ήταν εξάχρονο παιδί, δεν ξαναμίλησε. Και βέβαια οι παλιοί κάτοικοι, σαν τον ίδιο και τον Θανάση, το γνώριζαν, μα με τα χρόνια το ξέχασαν. Οι νεότεροι το αγνοούσαν παντελώς. Τόσο καιρό κοντά του δεν άκουσαν ούτε ένα γρύλισμα ούτε ένα βήξιμο. Σαν να είχε καταπιεί τη γλώσσα του, κι ας υπήρχε στο στόμα του. Βέβαια τον συνήθισαν και έμαθαν να συνομιλούν μαζί του με άλλους τρόπους. Για όλους ήταν κάτι συνηθισμένο, που δεν προκαλούσε κανένα ενδιαφέρον πέρα από το να εξυπηρετηθούν.

Ο Θανάσης σήκωσε αργά το κεφάλι κι άφησε το βλέμμα του

να πλανηθεί έξω από το ανοιχτό παράθυρο. Τέλος Μάη και η φύση οργιάζε από χρώματα και αρώματα που σκόρπιζε γενναιοδωρα στην πλούσια βλάστηση, αφήνοντας τα μεθυστικά της χαμόγελα να γιατρεύουν κάθε πόνο. Όχι όμως τον δικό του. Εκείνον ο ερχομός της άνοιξης τον ψυχοπλάκωνε, του θύμιζε τον άδικο χαμό της κόρης του.

Κούνησε το κεφάλι του και κοίταξε την εκκλησία των Αγίων Θεοδώρων που ορθωνόταν διαγωνίως αντίκρου του. Κι αν δεν είχε προσευχηθεί εκεί μέσα ατέλειωτα βράδια, παρακαλώντας να βρεθεί έστω και ένα τόσο δα ίχνος από το κορμάκι του παιδιού του. Εκείνη την εποχή ο ναός ήταν μικρότερος σε μέγεθος, μα με τα χρόνια και τις δικές τους δωρεές τον μεγάλωσαν. Ήταν πλέον ωραίος και επιβλητικός, ένα πραγματικό στολίδι για τον τόπο τους, με τον πελαργό πάνω στο καμπαναριό να επισκέπτεται κάθε χρόνο τη φωλιά του. Τι να το κάνεις όμως αφού δεν έκανε θαύματα;

Το χωριό του ήταν το πιο όμορφο σε όλη τη γύρω περιοχή και το πιο προνομιακό, αφού σε απόσταση αναπνοής περνούσε από εκεί το μεγάλο ποτάμι. Ο μόνος δρόμος που είχε κίνηση πρωί βράδυ βρισκόταν εκεί, στο κέντρο του, στην πλατεία Πεσόντων. Την είχαν ονομάσει έτσι όταν το 1942 μια ομάδα Γερμανών εκτέλεσαν σε εκείνο το σημείο δεκαπέντε παλικάρια, ως αντίποινα, επειδή ένας από αυτούς είχε σκοτώσει σε ενέδρα τρεις στρατιώτες τους. Πέντε Έλληνες για κάθε Γερμανό. Τους μάζεψαν όλους και ζήτησαν να υποδείξουν εκείνον που πυροβόλησε, όμως οι άνδρες, αν και γνώριζαν, αρνήθηκαν να γίνουν προδότες. Τους δολοφόνησαν εν ψυχρώ, όμως εκείνοι πρόλαβαν να φωνάξουν με βροντερή φωνή «Ζήτω η Ελλάς!». Από εκείνη την ημέρα το σημείο ονομάστηκε Πεσόντων και αργότερα, μετά την απελευθέρωση, τοποθετήθηκε εκεί, ανάμεσα στην εκκλησία και στο Δημοτικό σχολείο, μια στήλη με ένα χρυσό στεφάνι και χαραγμένα πάνω της τα ονόματα των ηρώων. Δίπλα στον ναό υπήρ-

χε η κοινότητα με το γραφείο του εκάστοτε προέδρου. Το καφε-
νείο του Γιώργη ήταν σημείο αναφοράς και συνάντησης των κα-
τοίκων, κυρίως των ανδρών, γιατί οι γυναίκες σπάνια πήγαιναν
εκεί, άντε καμιά Κυριακή μετά την εκκλησιαστική λειτουργία,
να γευτούν την περίφημη μηλόπιτα της Μηλίτσας, όπως την έλε-
γαν. Παραδίπλα από τον καφενέ βρισκόταν ένα μικρό μίνι μάρ-
κετ και πιο κάτω ένα περίπτερο.

Το καφενείο, που λειτουργούσε στο χωριό τους κοντά στα πε-
νήντα χρόνια, το είχε πρωτανοίξει ο Κανέλος, ο πατέρας του
Γιώργη και μετά σαν το πήρε αυτός στα χέρια του, το επέκτεινε
και έβγαλε και τραπέζια έξω, κάτω από την πέργκολα με την
κληματαριά. Πάνω από την ξύλινη μπλε πόρτα, στην ταμπέλα
ήταν γραμμένο με ωραία λευκά γράμματα, «*Καφενείον η Μηλί-
τσα*». Το όνομα το είχε δώσει ο πατέρας του από τη γυναίκα του
αλλά κι από το τεράστιο κτήμα πίσω από τον καφενέ που ήταν
σπαρμένο μηλιές. Όταν ο Κανέλος παντρεύτηκε τη Μηλίτσα
από μεγάλο έρωτα, φύτεψε προς τιμή της μηλιές στο κτήμα, που
με τα χρόνια έγιναν τεράστια δέντρα και τα κατακόκκινα μήλα
τους ήταν από τα πιο νόστιμα και τραγανά που 'χε δοκιμάσει πο-
τέ στόμα ανθρώπου. Και μια και υπήρχαν σε αφθονία, η γυναί-
κα του δεν έχανε την ευκαιρία να κάνει νόστιμες μηλόπιτες, τη-
γανίτες, σκαλτσούνια, κέικ, κρέμες, αλλά και πολλά άλλα γλυκί-
σματα και ποτά, όπως λικέρ, που τα σέρβιραν στον καφενέ, ακό-
μη και ξίδι κι ό,τι μπορεί να φανταστεί ο νους του ανθρώπου.
Χρυσά τα χέρια της, έκαναν θαύματα. Έτσι άνθισε οικονομικά
ο καφενές και οι συντοπίτες μαζί με το καφεδάκι τους δοκίμα-
ζαν κι όλες αυτές τις λιχουδιές, που η φήμη τους έφτασε και στα
γύρω χωριά και έρχονταν να τα δοκιμάσουν και να αγοράσουν
και λίγα μήλα.

Το χωριό έκοβε στα δύο ο άλλοτε χωμάτινος, φαρδύς κεντρι-
κός δρόμος, που τώρα ήταν ασφαλτοστρωμένος και ξεκινούσε
από τα βόρεια, στο σημείο που περνούσε η εθνική οδός που πή-

γαινε στην πόλη, και κατέληγε στη νότια πλευρά, στο τελευταίο σπίτι του χωριού. Γύρω από αυτόν τον δρόμο, εκτός από την εκκλησία, την κοινότητα, τον καφενέ, το μίνι μάρκετ, το Δημοτικό σχολείο και το περίπτερο, βρίσκονταν και τα κεραμιδοσκέπαστα σπίτια. Πρώτα πρώτα τα δίπατα των πιο ευνοημένων οικονομικά κι όσο απλώνονταν προς τα πίσω, χαμηλώναν και γίνονταν ταπεινότερα. Αστυνομικό τμήμα δεν υπήρχε, ήταν μικρό το χωριό και ποτέ δεν είχε σημειωθεί κάποια άνομη πράξη, φασαρία ή καβγάς, πέρα από τις πολιτικές διενέξεις που έτσι κι αλλιώς ήταν στο αίμα όλων των Ελλήνων.

Όμως η πραγματική ευλογία του τόπου και των κατοίκων ήταν το μεγάλο ποτάμι, που ξεκινούσε από το βουνό πίσω τους και σερόταν σαν γιγάντιο ασημένιο φίδι για πολλά χιλιόμετρα, πριν καταλήξει στην ανοιχτή θάλασσα. Εκεί που τέλειωνε ο κεντρικός δρόμος στα νότια, στρίβοντας δεξιά υπήρχε ένα μονοπάτι που οδηγούσε στο ποτάμι. Παλαιότερα ήταν στενό και πήγαιναν μόνο με τα πόδια, μα αργότερα το διεύρυναν και χωρούσαν πλέον να περάσουν δύο αυτοκίνητα, έστω και τσίμα τσίμα. Το μονοπάτι αυτό, περίπου οκτακόσια με χίλια μέτρα, οδηγούσε σε ένα μεγάλο δάσος καλυμμένο από τεράστια δέντρα και βλάστηση, ένας άγριος, παρθένος παράδεισος, ο δικός τους παράδεισος. Η φύση εκεί μέσα κυριολεκτικά οργίαζε. Το νερό του ποταμού ήταν η δύναμη του τόπου τους και των καλλιεργειών τους. Άνθρωποι και ζώα χαίρονταν αυτή την ευλογία, μακριά από τις πολύβουες πόλεις, γεμάτες καυσαέρια και εξατμίσεις αυτοκινήτων. Σε απόσταση κάποιων χιλιομέτρων από εκείνο το σημείο, όχι περισσότερων από πέντε, υπήρχαν σκαρφαλωμένα στο βουνό κι άλλα δύο χωριά. Τα καλοκαίρια, κυρίως τις Κυριακές, οι άνδρες και των τριών χωριών, αλλά κυρίως του δικού τους, έριχναν τις βουτιές τους εκεί και δροσίζονταν κάτω από τις σκιές των θεόρατων κλαδιών με τα πουλιά να τιτιβίζουν ασταμάτητα.

Πολλά χρόνια πριν, εκεί στην ακροποταμιά οι γυναίκες έπλε-

ναν τα ρούχα πάνω στις μεγάλες πέτρες που υπήρχαν άφθονες τριγύρω, χτυπώντας τα με ένα κοπανιστήρι, όπως το έλεγαν, δηλαδή ένα φαρδύ, γερό ξύλο για να μαλακώσει η βρομιά και να φύγει ευκολότερα. Τα νερά του ποταμού είχαν ένα ανοιχτό πράσινο χρώμα, μα ήταν καθάρια και πήγαζαν από τα σωθικά του βουνού, από την ίδια πηγή που έπιναν το νερό τους.

Κι όμως, όση χαρά τους είχε δώσει το ποτάμι, τους την πήρε όλη όταν χάθηκε η Δροσιά, εκείνο το δεκατριάχρονο κρινολούλουδο, τόσο όμορφο και αγνό, που έμοιαζε με άγγελο. Πώς στην οργή του 'ρθε να πάει μόνο του εκείνη τη μέρα, κανείς δεν έμαθε ποτέ. Η απόσταση δεν ήταν μεγάλη να τη βαδίσει, μα δεν ήταν και μικρή. Τι την έπιασε να θέλει μεσημεριάτικα βόλτες και δροσίσματα; Πήγε άδικα, βυθίζοντας στη δυστυχία το σπιτικό της, αλλά και τους γονιούς της. Κρίμα.

Ο Θανάσης αναστέναξε βαθιά αδειάζοντας ακόμη ένα ποτηράκι. Η Δροσιά ήταν η μεγάλη του αδυναμία. Παιδί του έρωτα, γεννήθηκε όταν εκείνος ήταν μόλις είκοσι ενός και η Μάντω η γυναίκα του δεκαέξι. Φλογερός ο έρωτάς τους, κρατούσε μέχρι και τώρα, τριάντα τέσσερα χρόνια μετά. Ο συγχωρεμένος ο πεθερός του ο Μιχαλιός Καρβούσης δεν ήταν όποιος κι όποιος. Είχε τα περισσότερα κτήματα στο χωριό από την εποχή των κοτζαμπάσηδων, μια και ο πάππος του, ευνοούμενος του αγά της περιοχής, πριμοδοτήθηκε με τον καλύτερο τρόπο, αφού ήξερε να κρατά καλά τις τοπικές ισορροπίες και να μην ξεσηκώνονται οι ραγιαδες. Έξυπνος και ραδιούργος, εκμεταλλευόταν με κάθε τρόπο την κατάσταση χωρίς όμως να γίνεται αντιπαθητικός από τους συντοπίτες του, που τον σέβονταν και τον μακάριζαν για την καλή τους τύχη, μια και δε σημειώθηκαν ουδέποτε φασαρίες στον τόπο τους.

Δεξί του χέρι κι από κοντά είχε τον γραμματικό του τον Βελή

Σκούρα, τον μόνο που εμπιστευόταν, γι' αυτό και του χάρισε κάποια κτήματα ώστε να κρατήσει το στόμα του κλειστό. Μα σαν λάδωσε το άντερο του Βελή, μεγαλοπιάστηκε, πήρε πλούσια νύφη κι έγινε έμπορος στην πόλη. Απέκτησε πολλά λεφτά, αλλά και μεγάλα πάθη. Λίγο οι γυναίκες, λίγο το πιστό, λίγο ο τζόγος, πέθανε σχετικά νωρίς. Ό,τι σώθηκε από τη μεγάλη περιουσία τη μοιράστηκαν τα δύο παιδιά του, ο Κοσμάς και η Μπιλιώ. Ο Κοσμάς σπούδασε και έφυγε στη Γερμανία για μια καλύτερη ζωή. Η Μπιλιώ, που ήταν λίγο ασχημούλα, περιέργη στη συμπεριφορά και δεν ανεχόταν να έρχεται δεύτερη στην πόλη, παντρεύτηκε τον Λεωνίδα Καραμάνο, ένα λεβεντόπαιδο και καλό παιδί από το χωριό του πατέρα της, και εγκαταστάθηκε στο σπίτι του παππού της εκεί στο χωριό, που της το 'χε κληροδοτήσει, το αναστήλωσε και το έκανε μικρό παλάτι. Καλύτερα πρώτη σε χωριό παρά δεύτερη σε πόλη. Κι επειδή ήξερε πως δεν παντρεύτηκε κάποιον σπουδαίο άνδρα, λίγο μετά τον γάμο της άρχισε να του γκρινιάζει να βάλει υποψηφιότητα για πρόεδρος του χωριού.

«Δεν είμαι εγώ για αυτά, γυναίκα», της απαντούσε εκείνος, που δεν ήθελε τέτοιες ευθύνες στο κεφάλι του.

«Γιατί, καλύτερος είναι ο Στάρας; Ύστερα, παραγέρασε».

«Έχει ευθύνη το προεδρικό, δε θέλει νέους ανθρώπους, θέλει κάποιον με πείρα. Δεν τα ξέρω εγώ αυτά».

«Άκου να σου πω, Λεωνίδα, εγώ, η κόρη του Βελή Σκούρα, που ήταν μεγάλος και τρανός, δεν μπορώ να είμαι μια απλή γυναίκα, σαν αυτές τις χωριάτισσες εδώ. Και μη με συγχύζεις γιατί θα μου πέσει το παιδί και είναι αγόρι». Ήδη κυφορούσε στον τέταρτο μήνα.

«Και πού κατέχεις πως είναι αγόρι;»

«Κατέχω, αγορομάνα είμαι, μου το είχε πει μια θεία μου που ξέρει από γέννες».

Τι να κάνει ο δύστηχος, προκειμένου να τον ζαλίζει και χάσουν και τον γιο, έβαλε υποψηφιότητα πιστεύοντας πως δεν πρό-

κείται να τον ψηφίσουν έτσι ανίδεος όπως ήταν, όμως τελικά βγήκε πρώτος και με διαφορά. Τον συμπαθούσαν όλοι τον Λεωνίδα για τον πρᾶο και ευγενικό χαρακτήρα του και ίσως με αυτή την εκλογή να ήθελαν να τον απομακρύνουν λίγο από το σπίτι και τη μέγαιρα τη γυναίκα του, που τον είχε σήκω κάτσε ανάλογα με τα κέφια της.

Χαρές και πανηγύρια η Μπιλιώ, που πλέον ως κυρία προεδρίνα κόρδωσε επιδεικνύοντας περισσότερο την τουρλωμένη κοιλιά της.

Λίγους μήνες μετά γέννησε το πρώτο της παιδί, που ήταν κορίτσι. Πήγε να σκάσει από το κακό της που δε γέννησε γιο και φρόντισε να μείνει έγκυος αμέσως. Κι αυτή τη φορά το παιδί ήταν πάλι κορίτσι κι εκείνη φοβήθηκε για τα καλά τις γέννες και έκανε πέρα τον άνδρα της στο κρεβάτι. Το ανέχτηκε κι αυτό ο καημένος.

Τρία χρόνια όμως αργότερα ξανάμεινε έγκυος και με φόβο στην καρδιά παρακαλούσε στην εκκλησία των Αγίων Θεοδώρων να γεννήσει αρσενικό και να καταξιωθεί ως γυναίκα. Έταξε του άγιου να δώσει το όνομά του, που καθώς φαίνεται την άκουσε και της χάρισε τον πολυπόθητο γιο. Ήταν 20 Ιανουαρίου του 1939. Πανευτυχής και γεμάτη υπερηφάνεια, αφού θεωρούσε πως μάνα που δεν έχει γεννήσει αγόρι είναι καταραμένη, τον βάφτισε με δόξα και τιμή στην εκκλησία, κρατώντας το τάμα της και χαρίζοντας στον ναό κι ένα ασημένιο καντηλέρι να καίει το λάδι εμπρός στην εικόνα του. Μετά τη γέννα κόρδωσε ακόμη περισσότερο, σχεδόν άλλαξε ο χαρακτήρας της. Προς το χειρότερο. Έπεσε με τα μούτρα στον κανακάρη της και ξέχασε τη Σταματίνα και τη Θωμαή, τις δύο μεγαλύτερες κόρες της, λες και δεν τις είχε γεννήσει.

Την ίδια χρονιά, λίγο αργότερα, στις 23 Μαΐου, στην άλλη άκρη του χωριού, γεννήθηκε ο Θανάσης Βεργής, από την Αρχο-

ντούλα και τον Αναστάση, που ήταν από τις πιο φτωχές οικογένειες, μετά βίας είχαν ένα πιάτο φαγητό στο τραπέζι τους.

Λίγα χρόνια μετά τα δύο αυτά αγόρια έμελλε να γίνουν οι καλύτεροι φίλοι. Από καθαρή σύμπτωση κάθισαν στο ίδιο θρανίο και από τότε έγιναν αυτοκόλλητοι. Μαζί στις σκανδαλιές και στα παιχνίδια, δεν ήταν λίγες οι φορές που τους κατσάδιαζε ο δάσκαλος. Καρφί δεν τους καιγόταν για την κοινωνική και την οικονομική τους διαφορά. Ό,τι είχε ο Θοδωρής το μοιραζόταν με τον Θανάση, που δεν είχε σχεδόν ποτέ κάτι να του δώσει, τα δύο θήτα, όπως τους έλεγε ο δάσκαλος, μια και τα ονόματά τους άρχιζαν από το ίδιο γράμμα και το θεωρούσαν σημαδιακό. Γι' αυτό και το πλούσιο αγόρι κάθε λίγο και λιγάκι έβαζε στα χέρια του φτωχού του φίλου πότε κάνα παλιό ρούχο, μολύβι ή τετράδιο, ακόμη και φαγητό. Και ο Θανάσης τα έπαιρνε με χαρά και ευγνωμοσύνη, χωρίς να αισθάνεται πως ζητιανεύει ή πως ο φίλος του του δίνει ελεημοσύνη.

Κι ενώ το μέλλον του Θοδωρή διαγραφόταν λαμπρό, το δικό του, πέρα από το να μάθει πέντε γράμματα, δεν υπήρχε. Οι γονείς του είχαν δύο μικρά χωραφάκια, που πότε έδιναν καρπό πότε όχι κι ένα μεγαλύτερο κορίτσι χωρίς προίκα να παντρεύουν. Ευτυχώς η Λενιώ τους, που ήταν προκομμένη και όμορφη σαν νεράιδα, είχε μεγάλο τυχερό, γιατί ένας αξιωματικός του στρατού την ερωτεύτηκε κεραυνοβόλα όταν την είδε σε ένα πανηγύρι και τη γύρεψε αμέσως. Αν και ήταν μόνο δεκάξι, οι γονείς της δέχτηκαν με χαρά τον γαμπρό και είπαν το ναι, αφού τον ήθελε και το κορίτσι, που δεν πίστευε στα μάτια της ότι την ήθελε γυναίκα του ένα τέτοιο μορφωμένο παλικάρι. Μετά τον γάμο ακολούθησε τον άνδρα της από πόλη σε πόλη, όπου πήγαινε με τις μεταθέσεις του. Ένα στόμα λιγότερο, ένα πιάτο περισσότερο στο τραπέζι για το αγόρι τους, που μεγάλωνε και ψήλωνε συνεχώς και γινόταν λεβέντης.

Ο Θανάσης, με τα ξανθοκόκκινα σαν της μάνας του πυκνά

μαλλιά και τα μελιά μάτια, άρχισε να τραβά την προσοχή των κοριτσιών από πολύ νωρίς, από το σχολείο ακόμη. Όμως και ο Θεοδωρής δεν πήγαινε πίσω. Δυο τρεις πόντους πιο ψηλός από τον Θανάση, με μαύρα μαλλιά και σκούρα πράσινα μάτια, ξεχώριζε για τους καλούς του βαθμούς, αφού ήταν ο πρώτος μαθητής της τάξης, αλλά και για την έμφυτη κομψότητά του. Τα καλύτερα ρούχα και παπούτσια τού ψώνιζε η μάνα του από την πόλη, αλλά έστελνε και πολλά δέματα ο θεός του Κοσμάς από το Μόναχο της Γερμανίας, όπου έκανε εμπόριο με κρύσταλλα Βοημίας από την Τσεχία. Και μια και κοντά στον βασιλικό ποτίζεται και η γλάστρα, ο Θανάσης φορούσε ό,τι πετούσε ο Θεοδωρής κι ήταν κι εκείνος καλοντυμένος.

Η Μπιλιώ στράβωνε το στόμα της κάθε φορά που τους έβλεπε μαζί, ειδικά σαν φορούσε τα αποφόρια του γιου της, και έκανε τα πάντα για να τους ξεκολλήσει, μέχρι και στον δάσκαλο έφτασε. Μάταιος ο κόπος. Στο τέλος το πήρε απόφαση πως τα δύο αγόρια ήταν πολύ δεμένα μεταξύ τους. Ύστερα, ο Θανάσης ήταν πάντα πολύ ευγενικός και υπάκουος μαζί της, τη σεβόταν και την αντιμετώπιζε σαν αρχόντισσα και πρώτη κυρία του χωριού. Περνώντας τα χρόνια, άρχισε να τον ανέχεται, όμως για περισσότερες επαφές, ειδικά με τους δικούς του, ούτε λόγος. Τη μοναδική φορά που τους τίμησε με την παρουσία της ήταν στον γάμο της Λενιώς, που ήταν καλεσμένο όλο το χωριό. Κι αν πήγε, ήταν επειδή παντρευόταν αξιωματικό του στρατού με πολλούς στρατιωτικούς καλεσμένους και όσο και να πεις, η προεδρίνα έπρεπε να τους τιμήσει. Και δεν τσιγκουνεύτηκε στο δώρο, ένα σετ ποτήρια Βοημίας που παράγγειλε στον αδελφό της.

Ο Θανάσης χάρηκε με το καλό τυχερό της αδελφής του, που την υπεραγαπούσε. Τα δύο αδέρφια ήταν δεμένα σαν γροθιά. Η Λενιώ αρνήθηκε να πάει στο γυμνάσιο για να πάει ο Θανάσης και εκείνη για να βοηθήσει οικονομικά την οικογένεια δούλευε

ολημερίς στα κτήματα του Μιχαλιού Καρβούση, καθαρίζοντας κολοκύθες από τα σπόρια πριν φύγουν για το εργοστάσιο. Μπορεί να έφυγε από κοντά του όταν παντρεύτηκε, μα δεν έχασαν ποτέ επαφή.

Ήταν η εποχή που μπήκε η Μάντω στη ζωή του. Η αλήθεια ήταν πως εκείνη τον πρόσεξε πρώτη, όταν κοριτσάκι ακόμη, ένα κυριακάτικο καλοκαιρινό απόγευμα, τον είδε στη βόλτα του χωριού στο ποτάμι. Χρόνια τώρα οι χωριανοί τα καλοκαίρια μετά τη λειτουργία και πριν από το φαγητό κατέβαιναν στο ποτάμι, άλλοι να βουτήξουν στα νερά κι άλλοι να κάνουν τις βόλτες τους, να χαζέψουν, να τα πούνε. Οι άνδρες για την πολιτική κατάσταση, οι γυναίκες για το νοικοκυριό, οι νέοι να ανταλλάξουν καρδιοχτύπια. Από εκεί ξεκινούσαν τα βλέμματα και κατέληγαν σε γάμους. Ήταν μαζί με τη δεκαπεντάχρονη ξαδέλφη της την Κερασιά, που δεν είχε μάτια παρά μόνο για τον Πασχάλη και λαχταρούσε ένα κοίταγμά του. Όμως κι εκείνος δεν πήγαινε πίσω. Μέχρι να τα πούνε στα κρυφά οι ερωτευμένοι πίσω από ένα μεγάλο δέντρο, η Μάντω καθόταν και φύλαγε τσίλιες. Ο Θανάσης πέρασε με έναν φίλο του, της έριξε μια αδιάφορη ματιά και συνέχισε. Δεν κατάλαβε γιατί τα μάτια της είχαν κολλήσει επάνω του και την επόμενη στιγμή την ξέχασε.

Χρειάστηκαν μερικά χρόνια για να την προσέξει κι εκείνος.

Μόλις είχε απολυθεί από τον στρατό και καθόταν μαζί με τον Θωδωρή στο αγαπημένο τους πεζούλι στην πλατεία του χωριού, έξω από την εκκλησία. Είχαν να βρεθούν μήνες. Ο Θωδωρής, που είχε πάρει αναβολή λόγω σπουδών, έμενε πλέον στη Θεσσαλονίκη, γιατί εκεί σπούδαζε μαθηματικά, αφού τους είχε μεγάλη αγάπη και έπαιρνε πάντα εικοσάρια. Ο Θανάσης, που δεν είχε την οικονομική άνεση να σπουδάσει, αλλά ούτε και ήταν τόσο καλός μαθητής σαν τον φίλο του, μόλις είχε τελειώσει τη στρα-

τιωτική του θητεία και τώρα έπρεπε να δει τι θα κάνει. Η μία λύση ήταν να καλλιεργήσει τα δύο χωραφάκια του πατέρα του, που τώρα ήταν δικά του, ώστε να δώσουν καρπό που θα μπορούσε να τους φέρει κέρδη. Από την άλλη, δεν ήταν τόσο σίγουρος ότι θα τα καταφέρει και συζητούσε τους προβληματισμούς του με τον φίλο του.

«Τέρμα τα ψέματα, Θεωρή. Αφού τέλειωσα και με τη θητεία μου, πρέπει να στρωθώ στη δουλειά, δεν μπορούν να με ταΐζουν άλλο οι γονείς μου».

«Κι εμένα ακόμη με ταΐζουν, δεν είναι κακό».

«Άλλο εσύ, εσείς δεν έχετε οικονομικά προβλήματα, ενώ οι δικοί μου περιμένουν πλέον από μένα. Ο πατέρας μου κουράστηκε πια, δεν αντέχει. Ειδικά μετά από εκείνο το ατύχημα με το κάρο που τον πλάκωσε και έσπασε το πόδι του σε δύο σημεία, πονάει συνεχώς. Πρέπει να αναλάβω εγώ τα ηνία του σπιτιού και να τους φροντίσω».

«Και τι σκέφτεσαι να κάνεις;»

«Κοίτα, όλο αυτό το διάστημα που υπηρετούσα σκεφτόμουν. Υπάρχουν τρεις λύσεις. Η πρώτη είναι να γίνω αξιωματικός σαν τον Μανόλη τον γαμπρό μου. Μίλησα μαζί του, τώρα που έχει και μεγαλύτερο βαθμό μπορεί να βάλει μέσον και να με βοηθήσει. Η δεύτερη είναι να καλλιεργήσω τα χωραφάκια που μου έδωσε ο πατέρας μου, αλλά πρέπει να βρω τι καλλιέργεια τους ταιριάζει ώστε να μου φέρει λεφτά».

Σταμάτησε και κοίταξε το έδαφος χωρίς να μιλά. Ο Θεωρήσης τον κοίταξε, όμως ο φίλος του παρέμενε σιωπηλός.

«Είπες πως υπάρχει και τρίτη λύση... ποια είναι;»

«Λέω να φύγω μετανάστης. Ένας μακρινός ξάδελφος της μάνας μου που ζει στον Καναδά μου μίγησε να πάω να δουλέψω σε ρεβιτόρος σε μια ελληνική ταβέρνα που δουλεύει κι εκείνος...»

«Μετανάστης;» είπε ο Θεωρήσης πραγματικά έκπληκτος.

«Εσύ τι λες;»

«Θέλεις αλήθεια τη γνώμη μου;»

«Ναι, τη θέλω, είσαι ο καλύτερός μου φίλος και μετρούει πολύ».

«Κοίτα, στρατός για μένα σημαίνει στολή, πειθαρχία, κανόνες, συχνές μεταθέσεις. Δεν ξέρω αν θα το άντεχες. Βέβαια θα έχεις ένα σταθερό μισθό βρέχει χιονίζει, όμως από την άλλη, ενοίκια, έξοδα, μετακομίσεις. Στα χωράφια τώρα το αφεντικό θα είσαι εσύ, όμως έχει ζοριλίκι, πολύ σκληρή δουλειά χειμώνα καλοκαίρι και χωρίς εγγυημένα κέρδη. Αν ο σπόρος βγει καλός ή κακός, δεν οφείλεται πάντα σε σένα, αλλά και στις καιρικές συνθήκες, βροχές, πάγους, αρρώστιες από ζιζάνια. Ως μετανάστης πάλι, να δουλεύεις λαντζέρης ή σερβιτόρος σε ταβέρνα μορφωμένο παιδί είναι κρίμα. Και ύστερα, πού θα αφήσεις τους γονείς σου; Μόνος σου το λες πως δεν τα καταφέρνουν μόνοι τους, έφυγε και η αδελφή σου...»

«Αυτό είναι που με πονάει, όχι ότι θα δουλεύω ως σερβιτόρος. Η Λενιώ με δύο παιδιά και έγκυος στο τρίτο δεν προλαβαίνει να πάρει ανάσα. Να, πάλι μας έγραψε πως μετακομίζουν στην Κρήτη, στη γενέτειρα του γαμπρού μου. Το ζήτησε εκείνος, να έχουν βοήθεια κι από τους δικούς του. Μάλλον εκεί τους βλέπω να ριζώνουν».

«Είδες που το λες κι εσύ πως η αδελφή σου δεν μπορεί να βοηθήσει; Προσωπικά δε θέλω να φύγεις τόσο μακριά. Αν ήταν Γερμανία, θα ήταν διαφορετικά».

«Γιατί Γερμανία;»

«Ξέρεις, σκέφτομαι να πάω να μείνω εκεί. Το πανεπιστήμιο εδώ δε μ' αρέσει. Όπως ξέρεις, ο θείος μου ο Κοσμάς, ο αδελφός της μάνας μου, έχει καλοπιαστεί με το εμπόριο. Θα μπορούσες να δουλέψεις κοντά του κι έτσι θα βλέπομαστε. Αν το θες, θα του πω να σε πάρει στη δουλειά του».

«Ποτέ μου δε συμπάθησα τη Γερμανία και τους Γερμανούς».

Ο φίλος του τον κοίταξε παραξενεμένος. «Γιατί; Τι σου έκαναν;»

«Τι μου έκαναν; Τι μας έκαναν να λες, Θωδωρή. Τα ξέχασες; Ήμαστε παιδιά, αλλά τα καταλαβαίναμε όλα. Μαζί δεν ήμασταν κρυμμένοι στον γυναικωνίτη της εκκλησίας όταν τους είδαμε με τα μάτια μας να εκτελούν τους συγχωριανούς μας;»

«Εκεί έχεις μείνει ακόμη εσύ; Πάνε αυτά, πέρασαν, ανήκουν στο παρελθόν».

«Κι επειδή πέρασαν, πρέπει να ξεχνάμε;»

«Δεν είπα αυτό, αλλά τώρα θέλουν να μας βοηθήσουν. Ύστερα, δε θα δουλεύεις σε Γερμανό, αλλά σε Έλληνα...»

Όμως ο Θανάσης δεν τον άκουγε. Το βλέμμα του είχε καρφωθεί σε ένα κορίτσι που τους προσπέρασε βιαστικά. Ήταν λυγερόκορμη, με ωραίες γάμπες που ξεχώριζαν κάτω από τη μακριά πλισέ φούστα της, που ανέμιζε ελαφρά καθώς τη φυσούσε το απαλό αεράκι. Περιπατούσε βιαστικά, με ίσια την πλάτη, γαζέλα έτοιμη να τρέξει σαν άνεμος αν ένιωθε κάποιο κίνδυνο. Ο Θανάσης κοίταξε τις μακριές καστανές κοτσίδες που έπεφταν βαριές μέχρι πιο κάτω από τη λεπτή σαν δαχτυλίδι μέση της. Δεν την άφησε από τα μάτια του μέχρι που το κορίτσι σταμάτησε στο περίπτερο, κάτι αγόρασε, επέστρεψε και πέρασε ξανά από μπροστά τους, από την απέναντι μεριά. Καθώς περιπατούσε βιαστικά, το βλέμμα της έπεσε πάνω του. Τα γαλάζια μάτια στο νεανικό όμορφο προσωπάκι της τον κάρφωσαν σαν βέλος που βρήκε τον στόχο του στο κέντρο της καρδιάς. Αυτό ήταν.

«Λοιπόν, τι λες; Θα έρθεις Γερμανία;» ξαναρώτησε ο Θωδωρής.

«Ποια είναι αυτή;»

«Ποια;»

«Αυτό το κορίτσι που μόλις πέρασε», είπε και έδειξε με το βλέμμα του την κοπέλα που απομακρυνόταν το ίδιο βιαστικά. «Χωριανή μας ή ξένη; Δεν την έχω ματαδεί».

«Χωριανή μας είναι», είπε εκείνος ρίχνοντας ένα αδιάφορο βλέμμα. Ούτε που την είχε προσέξει.

«Την ξέρεις;»

«Πώς δεν την ξέρω... η κόρη του Καρβούση είναι».

«Του Μιχαλιού Καρβούση;»

«Ναι ντε, αυτού. Καλά, δεν ξέρεις τη Μάντω την κόρη του;»

«Όχι, πού να την ξέρω...»

«Πρώτη ξαδέλφη της Κερασιάς, της συμμαθήτριάς μας στο Δημοτικό είναι, δεν τις έχεις δει που είναι συνέχεια μαζί στις βόλτες;»

«Όχι, δεν το πρόσεξα...» είπε πραγματικά απορημένος με τον εαυτό του. Την Κερασιά την ήξερε, την ξαδέλφη όχι. Ώστε ήταν η κόρη του Καρβούση, που στα κτήματά του παλιά δούλευε η αδελφή του για να πάει αυτός Γυμνάσιο; Αλίμονο! Περνούσε όποτε μπορούσε από εκεί να βοηθήσει τη Λενιώ να καθαρίσουν περισσότερες κολοκύθες, γιατί πληρωνόταν με το κομμάτι. Κάθονταν όλοι κατάχαμα σε κύκλο, έκοβαν στη μέση τις τεράστιες χρυσαφένιες κολοκύθες που σχημάτιζαν βουνό και τις ξεσποριάζανε. Χώρια ο καρπός, χώρια τα σπόρια. Μετά άλλες πήγαιναν για το εμπόριο κι άλλες για τα γουρουνία. Δύσκολη δουλειά και έτσουζαν τα χέρια από το μπήξιμο των σποριών στα νύχια και τα γδαρσίματα. Κι όλα αυτά για πενταροδεκάρες.

Εκεί είχε δει για πρώτη φορά τον Καρβούση και τρώμαξε από το άγριο, σκληρό ύφος και τη βαριά φωνή του. «*Ακόμη, μωρέ, να τελειώσετε; Σας πληρώνω για να κάθεστε;*» φώναζε με τη βροντερή φωνή του, κάνοντας τα κορίτσια να τρέμουν. «*Τι αγριάνθρωπος. Ήταν που ήταν, τώρα που έχασε και τη γυναίκα του αγρίεψε περισσότερο. Αυτός την πέθανε, τη χολόσκασε με τις φωνές του. Εκείνη ήταν αρχοντοπούλα σωστή*», έλεγε η Λενιώ κι έκανε υπομονή.

Έσκυψε το κεφάλι και είπε στον εαυτό του πως λάθος κορίτσι πρόσεξε.

Η καρδιά της Μάντως φτερούγισε. Αυτός ήταν. Εκείνο το πα-

λικάρι που της είχε κλέψει τη ματιά εκείνη τη μέρα στο ποτάμι. Τον ξανάδε κι άλλες Κυριακές και κάθε φορά η ματιά της έστεκε περισσότερο πάνω του. Πάντα με τον ίδιο φίλο του, να τα λένε και να είναι πίσω από τα κορίτσια που χασκογελούσαν. Όμως για εκείνον δεν υπήρχε, ήταν αόρατη. Και μετά ξαφνικά τον έχασε. Για κοντά δύο χρόνια δεν τον ξανάδε πουθενά, ούτε στο ποτάμι ούτε στην πλατεία. Μέχρι εκείνη τη στιγμή. Είχε ψηλώσει κι άλλο, είχε πάρει βάρος, είχε ανδρώσει. Κι εκείνη, μόλις στα δεκαπέντε, δεν πήγαινε πίσω, έδειχνε μεγαλύτερη, δεκαοκτάρα.

Πήγε σπίτι αλαφιασμένη και κοιτάχτηκε στον καθρέφτη. Δεν ήταν άσχημη, μα ούτε και καμιά νεράιδα. Κι εκείνος μόνο νεράιδες θα πρόσεχε. Ξέπλεξε τα πυκνά μαλλιά της κι εκείνα έπεσαν βαριά στους ώμους της μέχρι τη μέση. Ξανακοιτάχτηκε προσεκτικά. Τώρα έδειχνε πιο ελκυστική. Αν μπορούσε να τη δει τώρα, ίσως να την πρόσεχε.

Ο Καρβούσης έσπρωξε την πόρτα της κάμαρης και μπήκε μέσα. «Πού είναι τα τσιγάρα μου, Μάντω; Δεν πήγες στο περίπτερο;»

«Τα έφερα, πατέρα, τα άφησα πάνω στο ράφι, στην είσοδο.»

«Α, εκεί τα άφησες και τα ψάχνω;» Την κοίταξε παραξενεμένος. «Γιατί ξέπλεξες τα μαλλιά σου;»

«Έεεε... να... γιατί με έσφιξαν λίγο οι πλεξούδες μου.»

«Για μάζεψέ τα όπως πρέπει, μη σε δει άνθρωπος έτσι.»

«Ναι, πατέρα, θα τις πλέξω αμέσως», είπε και άρχισε με γρήγορες κινήσεις το πλέξιμο.

Έτσι την ήθελε ο πατέρας της. Με σφιχτοπλεγμένες κοτσίδες, φούστες μακριές, κάλτσες χειμώνα καλοκαίρι μην τη δουν ξυπόλυτη. Όσο για μπάνιο στον ποταμό, ούτε λέξη. Το ποτάμι ήταν για να βουτούν τα αγόρια, όχι οι γυναίκες. Όποια τολμούσε να το κάνει ήταν παλιογυναίκα.

Όστε είχε επιστρέψει. Πότε θα τον ξανάβλεπε, σκέφτηκε και αναστέναξε βαθιά.

Ο Θανάσης Βεργής χάνει τη γη κάτω από τα πόδια του όταν, τον Μάιο του 1972, η δεκαεπτάχρονη κόρη του Δροσιά πνίγεται στο ορμητικό ποτάμι του χωριού τους. Το σώμα της δε θα βρεθεί, παρά μόνο τα παπούτσια και η ζακέτα της. Σχεδόν έναν χρόνο αργότερα, ένα άλλο κορίτσι από το διπλανό χωριό εξαφανίζεται μυστηριωδώς: οι φήμες που κυκλοφορούν λένε πως κλέφτηκε με κάποιον που αγαπούσε τρελά. Λίγους μήνες μετά, ακόμη ένα κορίτσι από το πρώτο χωριό χάνεται αναίτια από προσώπου γης την ημέρα των γενεθλίων της. Ένας πνιγμός και δύο εξαφανίσεις στην ίδια περιοχή προκαλούν πολλά ερωτηματικά τόσο στους κατοίκους όσο και στη Χωροφυλακή που τις ψάχνει παντού, δίχως όμως απαντήσεις. Το χωριό στιγματίζεται ως καταραμένο, κι ένα σύννεφο φόβου βαρύνει τους κατοίκους του.

Είκοσι ολόκληρα χρόνια μετά τον χαμό της Δροσιάς, ένα δεκαπεντάχρονο κορίτσι βρίσκεται πνιγμένο στον ίδιο ποταμό. Η κατάρα ξαναχτυπά το χωριό. Η εξέταση του ιατροδικαστή είναι καταπέλτης και μαζί με την υπόθεση ανοίγουν ξανά στην Αστυνομία τρεις ξεχασμένοι φάκελοι. Και τότε ξυπνούν οι δαίμονες. Γιατί αυτή τη φορά, κάποιος θα μιλήσει και θα πει αλήθειες που δε θέλει να πιστέψει κανείς. Τι συνέβη σε εκείνα τα κορίτσια που χάθηκαν; Πού πήγαν; Πού βρίσκονται τώρα;

Οι δαίμονες δεν έχουν όνομα. Έχουν όμως παρουσία και επιλέγουν ποιους θα βασανίσουν...

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-1602-1

9 786180 116021

ΚΩΔ. ΜΗΧ. ΣΕΙΣ. 18267

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η